

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 285/2014-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. augusta 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Milana Ľalíka a Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť G. M., zastúpeného advokátkou JUDr. Dašou Taschovou, Advokátska kancelária, M. Hodžu 14/1, Prievidza (pôvodne...), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tos 104/2013 z 15. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo G. M. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tos 104/2013 z 15. januára 2014 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tos 104/2013 z 15. januára 2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. G. M. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov), ktorú je Krajský súd v Trenčíne p o v i n n ý vyplatiť na účet advokátky JUDr. Daši Taschovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 285/2014-9 zo 4. júna 2014 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal v časti sťažnosť G. M. (ďalej len „sťažovateľ“) na ďalšie konanie pre namietané porušenie jeho základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tos 104/2013 z 15. januára 2014 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“). Vo zvyšnej časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie už uvedených základných práv vo vzťahu k uzneseniu Okresného súdu Prievidza sp. zn. 1 Nt 30/2013 z 13. novembra 2013, bola sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietnutá.

2. Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 2 T/57/2007 zo 4. júla 2007 uznaný vinným pre pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 8 ods. 1 k § 222 ods. 1, pre trestný čin násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1 a 2 a pre pokračovací trestný čin krádeže formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 247 ods. 1 a 3 písm. a) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „starý Trestný zákon“) a bol mu uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov. Pri ukladaní trestu odňatia slobody okresný súd vychádzal z trestnej sadzby trestného činu najprísnejšieho, ktorým bol trestný čin ublíženia na zdraví

podľa § 222 ods. 1 s použitím § 35 ods. 2 a 3 starého Trestného zákona. Krajský súd svojím rozsudkom sp. zn. 3 To 113/2007 z 21. februára 2008 zrušil prvostupňové rozhodnutie a sťažovateľovi uložil trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov. Krajský súd pri ukladaní trestu odňatia slobody taktiež vychádzal z trestnej sadzby trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 s použitím § 35 ods. 2 a 3 starého Trestného zákona. V dôsledku nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 podal sťažovateľ na okresnom súde 20. júna 2013 návrh na obnovu konania v jeho právoplatne skončenej veci vedenej pod sp. zn. 2 T 57/2007. Okresný súd uznesením sp. zn. 1 Nt 30/2013 z 13. novembra 2013 rozhodol o zamietnutí sťažovateľom podaného návrhu na obnovu konania z dôvodu nezistenia podmienok obnovy konania podľa § 394 a nasl. zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Krajský súd rozhodol svojím uznesením sp. zn. 3 Tos 104/2013 z 15. januára 2014 o zamietnutí sťažovateľom podanej sťažnosti podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V ostatnom podal sťažovateľ na ústavnom súde sťažnosť.

3. Sťažovateľ v podanej sťažnosti poukazuje na to, že *«Nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85 zo dňa 28. 11. 2012 bol vyslovený nesúlad ustanovenia § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon... slov v texte za bodkočiarkou „súd uloží páchatelovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ s článkom 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ustanovenie § 35 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. (v obsahovo totožnej časti textu za bodkočiarkou „súd uloží páchatelovi trest v hornej polovici takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“) zostalo týmto nálezom Ústavného súdu SR nedotknuté nielen z dôvodu, že podaný návrh na začatie konania pred Ústavným súdom SR v tejto veci sa na toto ustanovenie nevzťahoval, ale najmä však z dôvodu, že ustanovenie § 35 ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb. v čase rozhodovania Ústavného súdu SR vo veci podaného návrhu týkajúceho sa § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. (28. 11. 2012) už nebolo účinné... Z dôvodu neúčinnosti už teda Ústavný súd SR nemôže vysloviť nesúlad ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb. s Ústavou SR v konaní podľa § 125 Ústavy SR. Zostáva však zachovaná možnosť preskúmať ústavnosť tohto ustanovenia v konkrétnej veci na základe individuálnej sťažnosti podľa článku 127 ods. 1 Ústavy SR.»*. V nadväznosti na to a opierajúc sa o nález ústavného

súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, ako aj v dôsledku skutočnosti, že nevykonaný mu uložený trest odňatia slobody, sťažovateľ predkladá ústavnému súdu svoju úvahu, podľa ktorej „Na základe obsahovej totožnosti ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb. v texte za bodkočiarkou s ustanovením § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. v texte za bodkočiarkou je... potrebné závery a právne následky nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85 zo dňa 28. 11. 2012 analogicky aplikovať aj na prípady, v ktorých bol trest ukladaný podľa už neúčinného ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb. (pričom v trestnom práve procesnom sa analogická aplikácia práva spravidla pripúšťa, pokiaľ z povahy ustanovenia nevyplýva opak - napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zaradené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 74/1996).

Nesúlad ustanovenia § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. v texte za bodkočiarkou a následná strata jeho účinnosti v dôsledku nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85 zo dňa 28. 11. 2012 je podľa § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku. Analogicky potom je nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85 zo dňa 28. 11. 2012 podľa § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku aj v prípadoch použitia ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb. pretože z povahy ustanovenia § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. ani z povahy žiadneho iného ustanovenia jednoduchého práva nevyplýva nemožnosť použitia takejto analogickej aplikácie.“.

4. Sťažovateľ ústavný súd žiadal, že „... ak... zväži, že podaná sťažnosť je prípustná a dôvodná, aby vo veci takto rozhodol:

1. Základné právo G. M.. na spravodlivé súdne konanie pred nestranným súdom podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 3 Tos 104/2013-30 a uznesením Okresného súdu Prievidza č. k. 1 Nt 30/2012-22 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 3 Tos 104/2013-30 a uznesenie Okresného súdu Prievidza č. k. 1 Nt 30/2012-22 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. *Krajský súd v Trenčíne a Okresný súd Prievidza sú povinní uhradiť G. M.... trovy konania v sume 284,08 Eur...“.*

5. Na výzvu ústavného súdu sa k veci vyjadril podpredseda krajského súdu, ako aj právna zástupkyňa sťažovateľa a ústavný súd si od Okresného súdu Prievidza vyžiadal spisové materiály vedené pod sp. zn. 2 T 57/2007 a sp. zn. 1 Nt 30/2013 a od Okresného súdu Trenčín písomné stanovisko k stavu konania vedeného pod sp. zn. 1 PP 99/2012.

5.1 Z písomného vyjadrenia podpredsedu krajského súdu z 1. júla 2014 vyplýva, že *«K namietanému porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len Ústava) a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor) si dovoľujem vysloviť názor, podľa ktorého považujem argumentáciu sťažovateľa za zjavne neopodstatnenú. Z obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že sťažovateľ vidí porušenie svojich namietaných práv v tom, že napadnutým rozhodnutím tunajší súd závery nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 11. 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85, vo veci vyslovenia nesúladu ustanovenia § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon 300/2005 Z. z.) s ústavou „analogicky“ neaplikoval aj na aplikáciu ustanovenia 35 ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 140/1961 Zb.).*

Predovšetkým považujem za potrebné uviesť, že sa v plnom rozsahu stotožňujem s právnym názorom predsedu senátu, podľa ktorého nález ústavného súdu v zmysle platného právneho poriadku nemôže byť dôvodom obnovy trestného konania podľa všeobecnej právnej úpravy v § 394 Trestného poriadku, ale môže byť špeciálnym dôvodom obnovy konania len podľa § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z.. Tento právny záver je tiež v zhode s právnym názorom sťažovateľa v podanej sťažnosti (str. 3 druhý odsek), v ktorej sťažovateľ poukázal na svoje procesnoprávne argumenty v sťažnosti proti uzneseniu súdu prvého stupňa. Z uvedených dôvodov podľa môjho názoru nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa, namietaných v ústavnej sťažnosti, tým, že krajský súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na obnovu konania nezistil dôvody pre povolenie obnovy konania podľa § 394 Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa v súvislosti s opodstatnenosťou použitia analógie záverov nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 11. 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85, na aplikáciu ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb., dovoľujem si vysloviť názor, podľa ktorého je táto argumentácia nesúladná s platným právnym poriadkom. Niet zrejme pochyb o tom, že použitie analógie v trestnom práve hmotnom (na rozdiel od procesného) je podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky neprípustné (viď najmä čl. 49 Ústavy v spojení s § 1 Trestného zákona). V tejto súvislosti tiež považujem za potrebné poukázať na to, že v zmysle právnej fikcie súladu platného právneho predpisu s predpismi vyššej právnej sily, teda aj právnej fikcie súladu s ústavou, bol v prejednávanej veci Krajský súd povinný vyhádzať aj z fikcie súladu ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb. s predpismi vyššej právnej sily, nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 11. 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85, bol vyslovený len nesúlad ustanovenia § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z.

Za podstatný v prejednávanej veci však považujem aj obsah samotného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 11. 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85. V tejto súvislosti považujem za dôležité poukázať na povinnosť, zakotvenú v ustanovení § 40 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. Podľa uvedeného ustanovenia ak Ústavný súd pri rozhodovaní podľa čl. 125 Ústavy zistí nesúlad preskúmaného právneho predpisu nižšej právnej sily s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, a pritom zistí nesúlad aj ďalších právnych predpisov s predpismi vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, vydá nález o zistenom nesúlade aj týchto ďalších právnych predpisov.

Z odôvodnenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 11. 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85, vyplýva, že Ústavný súd Slovenskej republiky sa zaoberal aj sprísnením trestnoprávnej politiky zákonom č. 171/2003 Z. z., ktorá zmena sa premietla do znenia ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 141/1961 Zb.. Z obsahu odôvodnenia uvedeného nálezu je možné vyvodiť, že Ústavný súd Slovenskej republiky si bol vedomý sprísnenia trestných sankcií uvedeným zákonom, avšak vzhľadom na obsah výroku nálezu je možné dôvodne vyvodiť, opierajúc sa o znenie ustanovenia § 40 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. (a contráριο), že Ústavný súd Slovenskej republiky nedospel aj k záveru o nesúlade ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 141/1961 Zb. v znení zákona č. 171/2003 Z. z. s

predpismi vyššej právnej sily. Preto aj z uvedeného dôvodu považujem za správny postup Krajského súdu v Trenčíne, dôvodne sa opierajúci o obsah uvedeného nálezu, ak sa nestotožnil s argumentom sťažovateľa o prípustnosti analogického použitia právnych záverov nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 11. 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85, na aplikáciu hmotnoprávneho ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 141/1961 Zb., ktorá analógia je v trestnom práve neprípustná.».

5.2 Právna zástupkyňa sťažovateľa k už uvedeným vyjadreniam krajského súdu neposkytla vo svojom písomnom vyjadrení zo 17. júla 2014 žiadne stanovisko, ale ústavnému súdu poskytla „... oznámenie zo Slovenskej advokátskej komory, na základe ktorého bol p. JUDr. M. Š. (zástupca G. M. pred ústavným súdom), vyčiarknutý zo zoznamu advokátov a likvidáciou jeho advokátskej kancelárie som bola poverená ja. Z uvedeného dôvodu som aj prevzala zastúpenie G. M.“. Zároveň súhlasila s upustením od ústavného pojednávania vo veci.

5.3 Z písomného vyjadrenia podpredsedu Okresného súdu Trenčín z 24. júla 2014 vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 1 Pp 99/2012 z 12. septembra 2012 podmienene prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Z predmetného vyjadrenia ďalej vyplynulo, že „... v predmetnej trestnej veci bol odsúdený G. M. v zmysle vyššie uvedeného uznesenia podmienene prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený Rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 04. 07. 2007 sp. zn. 2 T 57/2007 v spojení s Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 21. 02. 2008 sp. zn. 3 To 113/2007. Zákonný sudca dňa 15. 10. 2013 nariadil termín verejného zasadnutia o neosvedčení sa odsúdeného v skúšobnej dobe podmienene prepustenia na deň 31. 10. 2013, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu prebiehajúceho konania na Okresnom súde Prievidza o obnove konania trestnej veci, v rámci ktorej bol odsúdenému uložený trest, z ktorého bol podmienene prepustený. Dňa 31. 01. 2014 bol opätovne stanovený termín verejného zasadnutia na deň 25. 02. 2014. Z dôvodu podanej predmetnej ústavnej sťažnosti požiadal odsúdený písomným podaním zo dňa 18. 02. 2014 o odročenie nariadeného verejného zasadnutia na neurčito. Zákonný sudca vyhovel žiadosti odsúdeného a verejné zasadnutie odročil na neurčito.“.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

8. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení,

že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

9. Predmetom sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 285/2014-9 zo 4. júna 2014 prijal vo vymedzenom rozsahu na ďalšie konanie, bolo posúdenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu vzhľadom na splnenie/nesplnenie podmienok obnovy konania vychádzajúc pritom zo záverov nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, ktorý bol publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 21. decembra 2012 pod č. 428/2012 a ktorým ústavný súd rozhodol, že v § 41 ods. 2 Trestného zákona slová v texte za bodkočiarkou „*súd uloží páchateľovi trest nad ½ takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody*“ nie sú v súlade s ústavou, vrátane posúdenia tej právnej otázky, či je možné právne závery vyplývajúce z predmetného nálezu ústavného súdu vzťahovať aj na podmienky starého Trestného zákona a či ich mal krajský súd zohľadniť v rámci svojej rozhodovacej činnosti pri posudzovaní splnenia podmienok obnovy konania v sťažovateľovej trestnej veci.

10. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

11. Z pohľadu ústavnoprávneho teda treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady

svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva (m. m. I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011). Inými slovami, v prípadoch posudzovania individuálnych sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je úlohou ústavného súdu preskúmavať príslušné právne predpisy a prax *in abstracto*, ale obmedziť sa, nakoľko je to len možné, na posúdenie konkrétneho prípadu na účely zistenia, či spôsob, akým boli uvedené predpisy aplikované alebo sa dotkli sťažovateľa, viedol k porušeniu ústavy a príslušných medzinárodných zmlúv.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Ústavný súd nálezom sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 rozhodol, že v § 41 ods. 2 Trestného zákona účinného od 1. januára 2006 slová v texte za bodkočiarkou „súd uloží páchateľovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ nie sú v súlade s čl. 1 ústavy.

14. Podľa § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť v zmysle čl. 125 ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku.

15. Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti

činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

16. Podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprisnejšie trestného o jednu tretinu a pri obzvlášť nebezpečnom recidivistovi o jednu polovicu; súd uloží páchatel'ovi trest v hornej polovici takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody. Horná hranica zvýšenej trestnej sadzby nesmie prevyšovať pätnásť rokov. Pri ukladaní výnimočného trestu odňatia slobody nad pätnásť do dvadsiatich piatich rokov nesmie horná hranica zvýšenej trestnej sadzby odňatia slobody prevyšovať dvadsaťpäť rokov. Popri treste odňatia slobody možno v rámci úhrnného trestu uložiť aj iný druh trestu, ak by jeho uloženie bolo odôvodnené niektorým zo súdených trestných činov.

17. Podľa § 35 ods. 3 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 súd uloží súhrnný trest podľa zásad uvedených v odsekoch 1 a 2, keď odsudzuje páchatel'a za trestný čin, ktorý spáchal skôr, ako bol súdom prvého stupňa vyhlásený odsudzujúci rozsudok za iný jeho trestný čin. Spolu s uložením súhrnného trestu súd zruší výrok o treste uloženom páchatel'ovi skorším rozsudkom, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Súhrnný trest nesmie byť miernejší ako trest uložený skorším rozsudkom. V rámci súhrnného trestu musí súd vysloviť trest straty čestných titulov a vyznamenaní, straty vojenskej hodnosti, prepadnutia majetku alebo prepadnutia vecí, ak taký trest bol vyslovený už skorším rozsudkom.

18. Podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona účinného od 1. januára 2006 v znení do vyhlásenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden

je zločinom, spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu; súd uloží páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody. Horná hranica zvýšenej trestnej sadzby nesmie prevyšovať dvadsaťpäť rokov a pri mladistvých trestnú sadzbu uvedenú v § 117 ods. 1 alebo 3. Popri treste odňatia slobody možno v rámci úhrnného trestu uložiť aj iný druh trestu, ak by jeho uloženie bolo odôvodnené niektorým zo súdených trestných činov.

19. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 113/2007 z 21. februára 2008 právoplatne uznaný vinným z viacerých trestných činov, okrem iného aj pre pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 8 ods. 1 k § 222 ods. 1 starého Trestného zákona, a krajský súd postupujúc podľa § 35 ods. 2 a ods. 3 starého Trestného zákona uložil sťažovateľovi trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov. Z dôvodu trestania sťažovateľa za spáchanie viacerých trestných činov (pozri bod 2) najzávažnejším zo súdených trestných činov bol trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 starého Trestného zákona s výmerou trestnej sadzby trestu odňatia slobody v rozmedzí od 2 rokov až 8 rokov. Aplikáciou ustanovení § 35 ods. 2 a 3 starého Trestného zákona (teda vychádzajúcich zo zásad platných pre asperačnú zásadu) krajský súd v napadnutom rozhodnutí pristúpil k zvýšeniu hornej hranice do úvahy prichádzajúcej trestnej sadzby na 10 rokov a 6 mesiacov hornej hranici a 6 rokov a 4 mesiace v dolnej hranici trestnej sadzby a sťažovateľovi uložil trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov. Je teda nepochybné, že sťažovateľovi bol uložený trest odňatia slobody za použitia asperačnej zásady, aplikácia ktorej zvýšila tak hornú, ako aj pre posúdenie rozhodných okolností tejto veci dolnú hranicu do úvahy prichádzajúcej trestnej sadzby. Práve v dôsledku nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 podal sťažovateľ na okresnom súde návrh na povolenie obnovy konania, ktorý svojím uznesením sp. zn. 1 Nt 30/2013 z 13. novembra 2013 rozhodol o jeho zamietnutí, ktoré bolo krajským súdom a jeho uznesením sp. zn. 3 Tos 104/2013 z 15. januára 2014 v sťažnostnom konaní potvrdené ako vecne správne. Postup všeobecných súdov pri zhodnotení podmienok obnovy konania bol totožný v tom ohľade, že trest, ktorý bol sťažovateľovi právoplatne uložený v pôvodnom konaní, nebol v zrejmom nepomere k závažnosti činu, k pomerom

páchatel'a a účelu trestu. Na druhej strane však oba všeobecné súdy dospeli k rozdielnemu názoru o dôsledkoch nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 ako podmienky obnovy konania vo vzťahu k asperačnej zásade vyplývajúcej z § 35 ods. 2 starého Trestného zákona. Podľa názoru okresného súdu predostretého v jeho uznesení sp. zn. 1 Nt 30/2013 z 13. novembra 2013 je predmetný nález ústavného súdu „... aplikovateľný aj vo vzťahu k rozsudkom všeobecných súdov, v ktorých pri ukladaní trestu bolo použité ustanovenie § 35 ods.2, veta prvá za bodkočiarkou Trestného zákona v znení Zákona číslo 140/1961 Zb. účinného do 31. 12. 2005.“, kým krajský súd o svojom napadnutom rozhodnutí konštatoval, že „... na rozdiel od názoru okresného súdu dospel k záveru, že predmetný nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 106/2011 zo dňa 28. 11. 2012, ktorým vyslovil protiústavnosť časti § 41 ods. 2 Tr. zák. nie je možné aplikovať aj na prípady tých odsúdených, ktorým bol trest ukladaný za použitia § 35 ods. 2 Tr. zák. č. 140/1961 Zb.“.

20. Z obsahu spisov Okresného súdu Prievidza vedených pod sp. zn. 2 T 57/2007 a sp. zn. 1 Nt 30/2013 a písomného vyjadrenia podpredsedu Okresného súdu Trenčín z 24. júla 2014 vyplýva, že sťažovateľovi bol rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 113/2007 z 21. februára 2008, ktorý nadobudol právoplatnosť 21. februára 2008, uložený trest odňatia slobody na 6 rokov a 6 mesiacov. Okresný súd Prievidza svojím uznesením sp. zn. 2 T 57/2007 z 21. apríla 2008 rozhodol o započítaní už vykonaného trestu odňatia slobody v trvaní 15 mesiacov, ktorý bol sťažovateľovi uložený trestným rozkazom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 2 T 61/2005 z 29. marca 2005, ktorý sťažovateľ vykonával v dobe od 25. mája 2006 do 25. augusta 2007. Sťažovateľ nastúpil výkon právoplatne uloženého trestu v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov odňatia slobody (s odpočítaním 15 mesiacov trestu odňatia slobody, pozn.) 25. februára 2008 s predpokladaným termínom ukončenia jeho výkonu 25. mája 2013. Okresný súd Trenčín svojím uznesením sp. zn. 1 Pp 99/2012 z 12. septembra 2012 rozhodol o podmiennečnom prepustení sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody a uložil mu skúšobnú dobu v trvaní 30 mesiacov. Z uvedených zistení ústavného súdu vyplýva, že v čase, keď krajský súd v sťažnostnom konaní svojím napadnutým rozhodnutím zamietol sťažovateľov návrh na obnovu konania, tento ešte nevykonal celý mu právoplatne uložený trest odňatia slobody.

21. Krajský súd v uznesení sp. zn. 3 Tos 104/2013 z 15. januára 2014 v podstatnom dôvodil:

„Krajský súd na podklade sťažnosti odsúdeného, ktorá mu spolu so spisom bola predložená dňa 9. decembra 2013, preskúmal na neverejnom zasadnutí podľa § 192 ods. 1 Tr. por. správnosť výroku napadnutého uznesenia, ako aj konanie predchádzajúce tomuto výroku a dospel k záveru, že sťažnosť odsúdeného G. M. nie je dôvodná.

Okresný súd správne zistil, že v danom prípade nie sú splnené zákonné podmienky pre povolenie obnovy konania, pretože v konaní o obnove nevyšli najavo také nové dôkazy a skutočnosti, ktoré by v zmysle § 394 ods. 1 Tr. por. mohli viesť k zmene pôvodného odsudzujúceho rozsudku vo výroku o treste. V napadnutom uznesení podrobne, vecne správne a presvedčivo vyložil dôvody, pre ktoré nie je trest uložený odsúdenému v pôvodnom konaní v zrejmom nepomere k závažnosti činu, k pomerom páchatel'a ani v zrejmom rozpore s účelom trestu a pre ktoré preto nepovažoval odsúdeným podaný návrh za opodstatnený a dôvodne ho neakceptoval.

Krajský súd sa však nestotožnil s dôvodmi uvedenými v napadnutom uznesení vo vzťahu k aplikácii nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. PL ÚS 106/2011 zo dňa 28. 11. 2012. Pokiaľ totiž okresný súd dospel k záveru, že nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. US 106/2011 zo dňa 28. 11. 2012, ktorým vyslovil protiústavnosť časti § 41 ods. 2 Tr. zák. je aplikovateľný aj na prípady tých odsúdených, ktorým bol trest ukladaný za použitia § 35 ods. 2 Tr. zák. č. 140/1961 Zb., nemal v ďalšom dôvod skúmať splnenie podmienok uvedených v § 394 ods. 1 Tr. por. Ustanovenie § 394 ods. 1 Tr. por. upravuje podmienky obnovy konania, ktoré sa týkajú nedostatkov skutkových zistení, vrátane osoby páchatel'a ako skutočností alebo dôkazov súdu skôr neznámych, ktoré vyšli najavo až po právoplatnosti rozhodnutia. Netýkajú sa zmeny právneho stavu, t. j. zákonných podkladov posudzovania trestnosti činu a ukladania trestu. Nález Ústavného súdu SR, že právny predpis, jeho časť alebo niektoré ustanovenie nie je v súlade s Ústavou, preto nemôže byť „novou skutočnosťou súdu skôr neznámou“ v zmysle § 394 ods. 1 Tr. por. a tým len jednou z podmienok obnovy konania, ale ak bol z toho dôvodu podaný návrh na obnovu konania, je dôvodom obnovy konania „ex lége“, t. j. na základe § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Ak je podaný návrh na povolenie

obnovy konania vo veci, ktorá skončila právoplatným rozhodnutím a ktorý vychádza len zo skutočností predpokladaných v ustanovení § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu, je splnenie podmienok obnovy konania konštatované už v tomto ustanovení. Súd preto už nemôže skúmať splnenie iných podmienok uvedených v § 394 ods. 1 Tr. por., ale obnovu konania je potrebné povoliť podľa § 394 ods. 1 Tr. por. per analógiám z dôvodu uvedeného v § 41b ods. 1 zák. č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov (zhodne Stanovisko trestno-právneho kolégia NS SR Tpj 44/2013 zo dňa 26. 11. 2013 - bod I. a II.).

Krajský súd však na rozdiel od názoru okresného súdu dospel k záveru, že predmetný nález Ústavného súdu SR, sp.zn. PL ÚS 106/2011 zo dňa 28. 11. 2012, ktorým vyslovil protiústavnosť časti § 41 ods. 2 Tr. zák. nie je možné aplikovať aj na prípady tých odsúdených, ktorým bol trest ukladaný za použitia § 35 ods. 2 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. V zmysle § 41b ods. 1 zák. č. 38/1993 Z. z. v platnom znení platí, že ak súd vydal v trestnom konaní právoplatný rozsudok na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť a rozsudok ešte nebol vykonaný, strata účinnosti takéhoto právneho predpisu alebo jeho časti je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku. Ústavný súd nálezom PL. ÚS 106/2011 zo dňa 28. 11. 2012 konštatoval, že ustanovenie § 41 ods. 2 prvá veta časť za bodkočiarkou Trestného zákona nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. V danom prípade bol však odsúdenému uložený trest odňatia slobody v zmysle § 35 ods. 2 zák. č. 140/1961 Zb. v znení platnom do 31. 12. 2005. Na toto ustanovenie sa však podľa názoru krajského súdu predmetný nález Ústavného súdu SR nevzťahuje, keďže sa naň nevzťahoval ani podaný návrh, ktorým bolo konanie pred Ústavným súdom SR iniciované.

Podľa čl. 125 Ústavy SR len Ústavný súd môže rozhodnúť o nesúlade zákonov s ústavou a ústavnými zákonmi. Pre výklad predmetného nálezu ústavného súdu je podstatným jeho princíp - rozpor s ústavou konkrétneho ustanovenia konkrétneho zákona. Krajský súd preto zastáva názor, že nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. PL. ÚS 106/2011 zo dňa 28. 11. 2012 nie je aplikovateľný aj vo vzťahu k rozsudkom všeobecných súdov, v ktorých pri ukladaní trestu bolo použité ustanovenie § 35 ods. 2, veta prvá za bodkočiarkou Tr. zák. v znení účinnom do 31. 12. 2005. Všeobecný súd nemôže tento konkrétny nález ústavného súdu, týkajúci sa konkrétneho ustanovenia konkrétneho zákona aplikovať pri rozhodovaní o obnove konania aj na iné ustanovenie iného zákona

a vysloviť vlastne tak jeho protiústavnosť, pretože na taký postup (vyslovenie protiústavnosti) nemá kompetenciu (oprávnenie).“

22. Vzhľadom na obsahovú spojitosť uznesenia krajského súdu sp. zn. 3 Tos 104/2013 z 15. januára 2014 s uznesením okresného súdu sp. zn. 1 Nt 30/2013 z 13. novembra 2013 považoval ústavný súd za potrebné poukázať aj na vybranú časť tohto rozhodnutia, z ktorej vyplýva, že *„Z prevedeného dokazovania mal súd preukázané, že trest odsúdenému nebol ukladaný za použitia ustanovenia § 41 ods.2 Trestného zákona. Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky je nesporné vyslovenie protiústavnosti druhej vety § 41 ods. 2 Trestného zákona, teda toho ustanovenia, za použitia ktorého nebol odsúdenému trest ukladaný. Hoci odsúdený nebol odsúdený za použitia § 41 ods.2 Trestného zákona, podľa názoru súdu, bolo potrebné o návrhu odsúdeného aj touto otázkou sa zaoberať, pretože podľa názoru súdu nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011 zo dňa 28. novembra 2012 je aplikovateľný aj vo vzťahu k rozsudkom všeobecných súdov, v ktorých pri ukladaní trestu bolo použité ustanovenie § 35 ods.2, veta prvá za bodkočiarkou Trestného zákona v znení Zákona číslo 140/1961 Zb. účinného do 31. 12. 2005. Podľa názoru súdu, interpretácia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky nemôže byť založená len na formalisticko-pozitivistickom prístupe, ale musí mať rozmer ohľadom spravodlivosti v tom, že sa dotkne každého, koho sa dotkla časť zásad pri ukladaní od momentu účinnosti Zákona, ktorý je v rozpore s Ústavou bez ohľadu na číslo Zákona a paragrafu, v ktorom je protiústavné ustanovenie zakotvené (aj za použitia Zákona číslo 140/1961 Zb. bola používaná asperačná zásada).*

Súd však poukazuje na tú skutočnosť, že základná sadzba pri trestnom čine ublíženia na zdraví podľa § 222 ods.1 Trestného zákona je dva roky až osem rokov, po použití § 35 ods.2 Trestného zákona, t. j. po jej zvýšení bola základná sadzba šesť rokov a štyri mesiace až 128 mesiacov, pričom odsúdenému bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov, t. j. v samej spodnej hranici takto zákonom stanovenej trestnej sadzby. S prihliadnutím však na ostatné okolnosti, za ktorých došlo k spáchaniu trestnej činnosti, odsúdený spáchal viac trestných činov, s prihliadnutím však na priťažujúce okolnosti (odsúdený bol už pred spáchaním tejto trestnej činnosti právoplatne odsúdený k nepodmienečnému trestom, ktoré na odsúdeného nemali prevýchovný účel,

odsúdený spáchanie trestnej činnosti popiera), s prihliadnutím na ostatné okolnosti vyplývajúce, ktoré súd musí zohľadniť pri výbere druhu a výmere trestu, hodnotiac osobu odsúdeného, no predovšetkým vzhľadom na povahu trestnej činnosti, z ktorej bol odsúdený uznaný vinným a v tej súvislosti závažnosť trestnej činnosti, za ktorú mu bol trest ukladaný, súd dospel k záveru, že uložený trest vo výmere 6 rokov a 6 mesiacov nepodmienečne nie je v zrejmom rozpore s účelom trestu. Súd je názoru, že uložený trest v konaní Okresného súdu v Prievidzi, sp. zn. 2 T 57/2007 je dôvodný a primeraný, tento trest nie je v zrejmom nepomere k závažnosti a k pomerom odsúdeného a nie je v zrejmom nepomere s účelom trestu.“.

23. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (napr. IV. ÚS 186/07, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06), z ktorej okrem iného vyplýva, že „v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.“. (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07). Ústavný súd pri posudzovaní konkrétnych prípadov nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

24. Pojem svojvôle možno aplikovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s princípom spravodlivosti alebo ho urobí v inom než v zákonom ustanovenom a právnom myslení či konsenzuálne akceptovanom význame alebo bez bližších nerozpoznateľných kritérií. Označené porušenie niektorej z noriem jednoduchého práva v dôsledku svojvôle alebo v dôsledku interpretácie, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, mohlo byť spôsobilé zasiahnuť do označených základných práv sťažovateľa.

25. Ústavný súd vo svojom zjednocujúcom stanovisku sp. zn. PLz. ÚS 2/2014 zo 7. mája 2014 konštatoval, že: „Bod II stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 44/2013 z 26. novembra 2013, ktoré súvisí s aplikáciou nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. decembra 2012 (nález o asperačnej zásade), zabezpečuje dotknutým fyzickým osobám plnohodnotnú ochranu ich základných práv a slobôd, a preto je v plnom rozsahu aplikovateľné nielen v konaniach pred všeobecnými súdmi, ale aj v konaniach pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“. Aj v nadväznosti na prezentované právne závery ústavný súd vo svojich nálezoch sp. zn. I. ÚS 123/2014, IV. ÚS 99/2014 a sp. zn. IV. ÚS 110/2014 ustálil otázku posudzovania návrhov na obnovu konania v prospech sťažovateľov s prihliadnutím na splnenie predovšetkým dvoch podmienok, a to nevykonanie celého právoplatne uloženého trestu odňatia slobody a odsúdenie sťažovateľa ako páchatelia trestnej činnosti na trest odňatia slobody s použitím/aplikáciou asperačnej zásady, teda uloženie trestu odňatia slobody v rámci asperačnou zásadou zvýšenej nielen hornej, ale aj dolnej hranice trestnej sadzby, ktorá je spravidla tou hranicou, v ktorej sa aj k uloženiu výšky trestu odňatia slobody pristúpi. Splnenie týchto podmienok konštatuje ústavný súd aj v prípade sťažovateľa.

26. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou. K výkladu právnych predpisov v generálnej rovine ústavný súd už judikoval, že „Výklad právneho predpisu nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva. Medzera v právnej úprave nemôže mať za následok porušenie základného práva sťažovateľa garantovaného v ústave. V takomto prípade je potrebné použiť taký výklad, ktorý by základné právo nielenže neporušoval, ale naopak, garantoval“ (II. ÚS 31/04), pričom vo vzťahu k aplikácii čl. 152 ods. 4 ústavy uviedol, že „V situácii, keď právnu normu možno vysvetľovať dvomi spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 ústavy a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány majú vtedy ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4)“, (PL. ÚS 15/1998), ako aj konštatoval, že „všeobecné výkladové pravidlo uvedené v čl. 152

ods. 4 ústavy je možné uplatniť iba u všeobecne záväzných právnych predpisov s právnou silou nižšou ako ústava sama“.(I. ÚS 30/1999). Článkom 152 ods. 4 ústavy sa vytvára právny základ pre pravidlo „Zákony sa vysvetľujú pomocou ústavy. Ústava sa nevysvetľuje pomocou zákonov s výnimkou vzťahov, v ktorých ústava výslovne odkazuje na podrobnejšiu úpravu zákonom.“ (Ústava Slovenskej republiky – komentár, druhé prepracované vydanie, február 2007, Ján Drgonec, s. 1143).

27. Podľa § 35 ods. 2 starého Trestného zákona (účinného do 31. decembra 2005) ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu; súd uloží páchateľovi trest v hornej polovici takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody. Podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona (účinného od 1. januára 2006 a v znení do vyhlásenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011) ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden je zločinom, spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu; súd uloží páchateľovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody. Z uvedeného porovnania je zrejmé, že aj Trestný zákon účinný od 1. januára 2006 poznal ustanovenie o asperačnej zásade, ktorá ako právne pravidlo bola prevzatá z predošlej právnej úpravy. Z dôvodu totožnosti uvedeného inštitútu v oboch porovnávaných právnych úpravách je možné vyvodiť, že ak by bol daný návrh na začatie konania pred ústavným súdom za účinnosti právnej úpravy podľa starého Trestného zákona, dospel by ústavný súd k rovnakým východiskovým úvahám, ako to bolo v prípade neskoršej právnej úpravy, teda podľa Trestného zákona účinného od 1. januára 2006. Krajský súd mal postupujúc podľa čl. 152 ods. 4 ústavy interpretovať obsah nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, vo vzťahu k účelu asperačnej zásady ako takej, ktorý je vyjadrený predovšetkým v sprísnených podmienkach trestania páchateľov trestných činov. „K prvkom implikovaným v ústavnom princípe právneho štátu sa radí taká interpretácia a aplikácia práva, pri ktorej sa okrem formálnych znakov právnej úpravy rešpektuje aj obsah právnej úpravy. Identifikácia obsahu právnej úpravy by sa mala začať určením účelu právnej

normy.“ (Ústava Slovenskej republiky – komentár, druhé prepracované vydanie, február 2007, Ján Drgonec, s. 16).

28. «Ustanovenie čl. 152 ods. 4 má povahu generálneho príkazu adresovaného všetkým subjektom, ktoré vo svojej činnosti interpretujú a aplikujú pramene práva. Toto ustanovenie neurčuje subjekty, ktoré sa pri výklade a uplatnení všeobecne záväzných právnych predpisov majú správať podľa čl. 152 ods. 4. ... V právnom štáte možno rozumne očakávať a vyžadovať, aby orgány štátu, rovnako ako všetky ostatné orgány verejnej moci, ale aj subjekty súkromného práva (fyzické osoby a právnické osoby) pri výklade a uplatnení všeobecne záväzného právneho predpisu postupovali v súlade s ústavou. Preto príkaz čl. 152 ods. 4 zaväzuje každého, subjekty verejného aj súkromného práva. ... príkaz čl. 152 ods. 4 zakladá povinnosť orgánov verejnej moci postupovať podľa čl. 152 ods. 4 ex offio. Predpokladom uplatnenia čl. 152 ods. 4 v činnosti orgánu verejnej moci teda nie je „uplatnenie nároku“ oprávnenou osobou s voliteľnými právnymi účinkami, pri ktorých ten, kto požiada, aby sa voči nemu konalo v súlade s čl. 152 ods. 4, má právo vyžadovať dodržanie ústavného príkazu, kým ten, kto výslovne nepožiada o rešpektovanie príkazu čl. 152 ods. 4 ústavy, nezíska oprávnenie na postup podľa čl. 152 ods. 4 ústavy.» (Ústava Slovenskej republiky – komentár, druhé prepracované vydanie, február 2007, Ján Drgonec, s. 1144).

29. Ústavný súd konštatuje, že oba sudy v pôvodnom konaní uložili sťažovateľovi trest odňatia slobody s použitím náveta časti asperačnej zásady týkajúcej sa ukladania úhrnného trestu podľa § 35 ods. 2 starého Trestného zákona, pričom nemožno bez akýchkoľvek pochybností vylúčiť, že v prípade nepostupovania podľa § 35 ods. 2 starého Trestného zákona (ekvivalentne k podmienkam nového Trestného zákona podľa § 41 ods. 2 textu za bodkočiarkou, pozn.) by všeobecné sudy uložili iný, pre sťažovateľa priaznivejší trest. Keďže krajský súd v napadnutom rozhodnutí už uvedené skutočnosti nezohľadnil, porušil sťažovateľove práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

30. Reagujúc na právny názor krajského súdu prezentovaný vo vyjadrení podpredsedu krajského súdu z 1. júla 2014, podľa ktorého „Z odôvodnenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 11. 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85, vyplýva, že Ústavný súd Slovenskej republiky sa zaoberal aj sprísnením trestnoprávnej politiky zákonom č. 171/2003 Z. z., ktorá zmena sa premietla do znenia ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 141/1961 Zb.. Z obsahu odôvodnenia uvedeného nálezu je možné vyvodit', že Ústavný súd Slovenskej republiky si bol vedomý sprísnenia trestných sankcií uvedeným zákonom, avšak vzhľadom na obsah výroku nálezu je možné dôvodne vyvodit', opierajúc sa o znenie ustanovenia § 40 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. (a contrario), že Ústavný súd Slovenskej republiky nedospel aj k záveru o nesúlade ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 141/1961 Zb. v znení zákona č. 171/2003 Z. z. s predpismi vyššej právnej sily.“, ústavný súd konštatuje, že v čase vydania nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 starý Trestný zákon už neplatil, a preto ústavný súd ani nemohol vysloviť protiústavnosť § 35 ods. 2 tohto zákona. Na druhej strane asperačná zásada ako právny princíp bola prevzatá do § 41 ods. 2 nového Trestného zákona.

31. V širších okolnostiach posudzovanej veci reagujúc na úvahu krajského súdu „... považuje za správny postup krajského súdu v Trenčíne, dôvodne sa opierajúci o obsah uvedeného nálezu, ak sa nestotožnil s argumentom sťažovateľa o prípustnosti analogického použitia právnych záverov nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 11. 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85, na aplikáciu hmotnoprávneho ustanovenia § 35 ods. 2 zákona č. 141/1961 Zb., ktorá analógia je v trestnom práve neprípustná.“, ústavný súd tiež poukazuje na čl. 50 ods. 6 ústavy (retroaktivita v trestnom práve a priaznivejšia situácia pre páchatel'a, pozn.). Práve zohľadnenie záverov ústavného súdu vyjadrených v jeho náleze sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 vo vzťahu k asperačnej zásade sa malo premietnuť do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov pri opätovnom prehodnotení výšky trestnej sadzby trestu odňatia slobody právoplatne uloženého sťažovateľovi za spáchanú trestnú činnosť (dôvodom návrhu sťažovateľa na obnovu konania bola iba výška uloženého trestu odňatia slobody bez jeho snahy o revíziu otázky viny, pozn.) rozhodovanie o ktorej otázke akýmkoľvek smerom, či už v prospech alebo neprospech sťažovateľa, patrí do výlučnej právomoci všeobecných súdov.

III.

32. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak to je možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

33. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tos 104/2013 z 15. januára 2014. Na základe konštatovania porušenia ústavnosti v danej veci v dôsledku vyslovenia porušenia základných práv sťažovateľa ústavný súd uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tos 104/2013 z 15. januára 2014 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na nové konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

34. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľa vyčíslenú úhradu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti v súlade s § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a to v celkovej sume 284,08 €. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný

zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho priadku).

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. augusta 2014